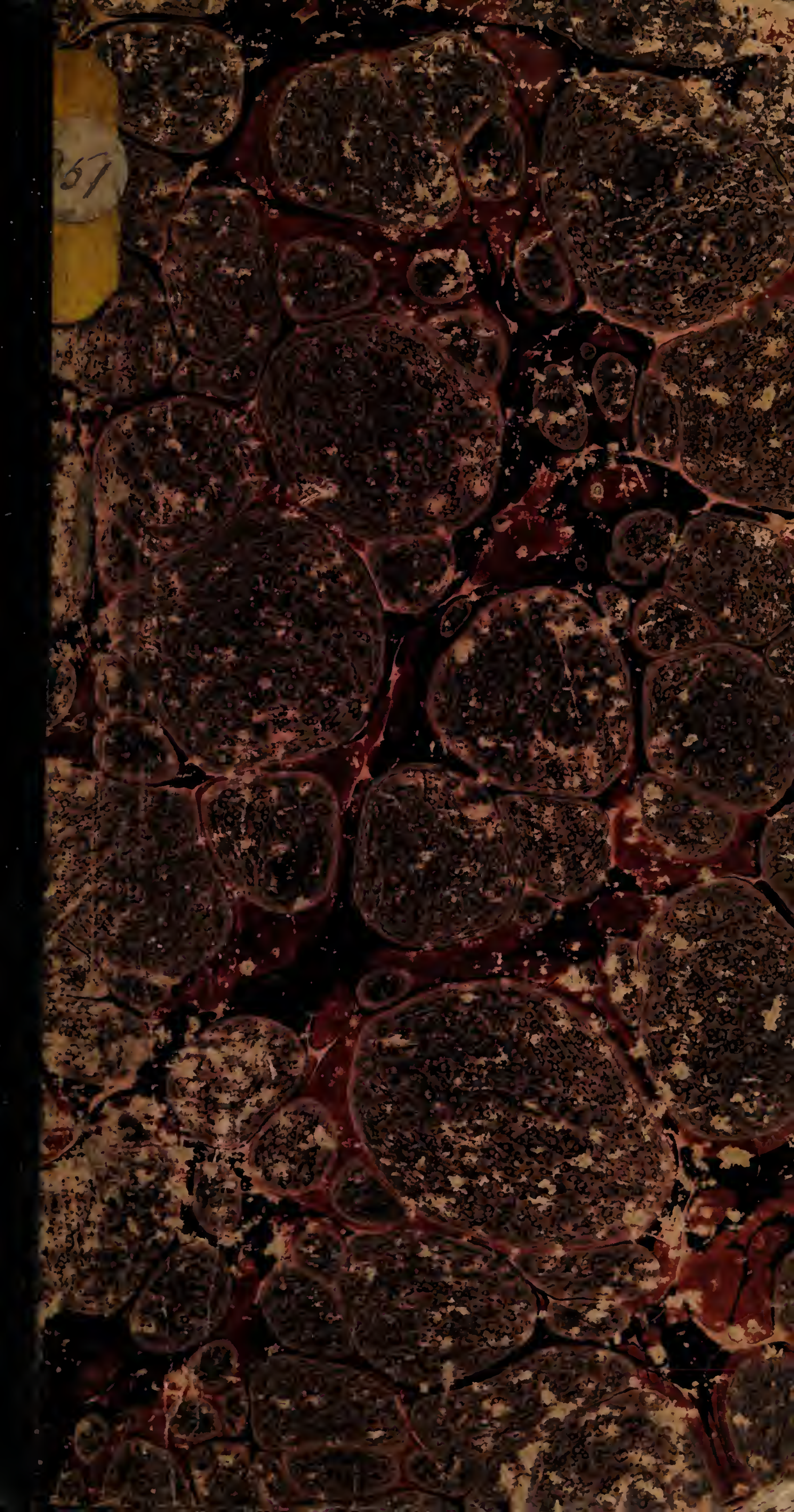

ANTONII DE HAEN,

CONSILIARII AULICI, AC MEDICINÆ PRACTICÆ, IN ANTIQUISSIMA, ET CELEBERRIMA UNIVERSITATE VIENNENSI, PROFESSORIS PRIMARII,

THESES PATHOLOGICÆ DE HÆMORRHOIDIBUS,

A MEDICINÆ STUDIOSIS
ORDINE DEFENDENDÆ, ET OPPUGNANDÆ,
DIE IX. MARTII 1759.
SINGULISQUE POSTMODUM DIEBUS VENERIS,
HORA TERTIA POMERIDIANA,
IN PALATIO UNIVERSITATIS,
IN AUDITORIO MEDICO.

M. DCC. LIX.

VIENNÆ,
Typis JOANNIS THOMÆ TRATTNER, Cæs. Reg.
Aulæ Typographi et Bibliopolæ.

WELLCOME
LIBRARY

VIRO NOBILISSIMO
ILLUSTRISSIMO
GERARDO
L. B. VAN SWIETEN,

CONSILIARIO, ARCHIATRORUM COMITI, TOTIUS PER UNIVERSAM AUSTRIAM MEDICINÆ PRÆSIDI, BIBLIOTHECÆ AUGUSTÆ PRÆFECTO, &c. &c. &c.

S. P. D.

A. DE HAEN.

Ex quo gratiosissimo AUGUSTISSIMÆ *jussu, Tuaque gravissima Commendatione, ad Medicinam per experimenta docendam admotus fui,*

 id

id præprimis animo verſabar, ut, præter univerſalem doctrinam medicam, eos potiſſimum morbos examinandos ſuſciperem, qui Beatam Auſtriacam Gentem præ reliquis affligere perhiberentur. Obviam autem fuere inter præcipuos Malignitas, Bilis, Hæmorrhoïs. *His indagandis integro propemodum quinquennio occupatus, detexi demum Malignitatem latius proclamari, quam par eſſet; Morbosque malignos ipſos, toties hic funeſtos, be-*

nignio-

nigniores reddi posse, & longe rarius letales. Quibus proinde exponendis, varioque experimenti genere evincendis, in singulis Tomis Rat. Med. & *præsertim in Tertio, multam operam dedi: cui addere id quoque possem, quod læta deinceps experientia abunde posthac, quæ ibidem consilia dederim, confirmaverit.*

Quod autem secundo loco Bilis in universum diceretur innumeris in morbis primas agere partes, id

refutatione dignum non judicavi; visa enim mihi est accusatio a Medicastris duntaxat excogitata, qua in iis, quæ neutiquam intelligebant, baptizandis, Magistros se esse, apud imperitum Vulgus probarent: hincque Vulgi potius, quam Medicorum, in ore versari.

Cum Tertio vero longe aliter comparatum est. Non Vulgi vox est, sed Medicorum tantum non omnium, per omnes hasce, qua late patent, Regiones, Hæmorrhoidas inter quasvis,

vis ferme cauſas morborum ſuas agere partes, ſuam conferre Symbolam, ſui petere, mererique, attentionem. Ut demum tota profecto Medicina hæmorrhoidalis ſit. Animis alte radicata opinio, præterquam quod Pathologiam genuinam obfuſcet, reddatque incertam, etiam Praxin pervertit, veras Diagnoſes obnubilat, ac veluti necdum ſufficerent, quibus Mortales conflictantur, Calamitates, innumeros propemodum homines diræ ſervituti mancipat, ejusque tyrannide torquet diu noctuque. Si

Si nunc volvam animo, quod præclara nostra Juventus academica, Hippocratice *docta, magno demum in discrimine versetur, ne Praxin amplexa mente vacillet, ubi Novum hoc, & ante finem sæculi proxime elapsi fere inauditum Dogma, unanimi omnium prope Medicorum ore prædicari, propugnarique, intelliget; operæ pretium existimavi veram hæmorrhoidum tum Theoriam, tum Praxin, Thesium forma exponere, & typis evulgare: ut demum illi sua*

quique

quique vice easdem defendentes, in Consultationibus quondam frequentandis haberent, quo ad datas quæstiones, difficultatesque, responderent.

Porro hæc eo lubentius in me suscepi, quod meminerim, jam a primo meo hanc in Urbem ingressu, amaras de hac Medicinæ perversione, TUO *sapientissimo ex ore, me percepisse querelas. Hinc eo acceptiorem hanc meam* TIBI *fore opellam arbitror, quod cum ea, quam accuratissimam de Medicina habes,*

idea;

idea; cum TUO, *quo Europæ univerſæ inclareſcis, antiquo ſplendori Medicinam reſtituendi, animo;* TUA *denique cum Voluntate, qua me Medicinam* Hippocratice *tradere, &* *quoad ejus facere poſſim,* Hippocratice *amplificare juſſiſti, certo quodam modo conveniret.*

Hæc nunc ſi probaveris, gaudebo; ſi ſimile quidpiam circa alias practicas quæſtiones facere juſſeris, obtemperabo: cum nihil magis volupe mihi eſſe poſſit, quam TIBI, *nihil*

niſi

nisi publicum Bonum, nihil nisi Mortalium commoda, nihil demum nisi Medicinæ incrementum, diu noctuque meditanti, ac spiranti, obedire, auxilioque esse posse. Vale! & me, quod facis abunde, amare ac fovere perge! Dabam Viennæ 21. Febr. 1759.

ELEN-

ELENCHUS CAPITUM.

THESES

THESES PATHOLOGICAE
DE
HAEMORRHOIDIBUS

CAPUT I.

De anatomica & physiologica Hæmorrhoidum consideratione.

§. I.

Hæmorrhoides, præterquam quod olim evacuationem sanguinis quamcunque, uteri solius hæmorrhagiam, fluorem album, mucosum ex extremi intestini Recti va-

ſis prodeuntem humorem, denique ipſa etiam vaſa in fine Recti locata ſignificarent; uſitatiore nunc ſignificatione illam rubri ſanguinis evacuationem deſignant, quæ de apertis Recto in inteſtino vaſis, altius profundiusve hærentibus, profluere ſolet.

II.

Vaſa hæc vel a ſyſtemate *Venæ Portarum* oriuntur, vel a ſyſtemate *hypogaſtrico*.

III.

Ita quidem, ut ſi ex *hiſce* ſanguis fluat, illico tota cruoris maſſa, copioſeque, minuatur; lentius vero, minusque, evacuetur ſyſtema Venæ portarum: ex *illis* autem & citius, & copioſius, & directius, ſyſtema Venæ portarum evacuetur; lentius vero parciusque reliquorum Vaſorum ſyſtema.

IV.

IV.

Attamen quandam hic affert varietatem communicatio mirabilis, quam rami Arteriæ hypogaſtricæ habent, cum Arteriis a Meſenterica Arteria inferiore oriundis: quam ipſiſſimam communicationem venæ utriusque ſyſtematis quoque obſervant. Hac quippe lege ex venis, hypogaſtricarum ramis, fluente ſanguine hypogaſtrico, aufertur quoque reſiſtentia ſanguini ſyſtematis venæ portarum: & vice verſa aufertur reſiſtentia ſanguini venarum hypogaſtricarum, dum cruor ex ſyſtematis venæ portarum ramulis effluit. Videatur circa hæc omnia *Winslow*.

V.

Quia vero, ſi fiat evacuatio ex ultima propagine venæ meſentericæ, aut lienalis, impetus columnæ ſanguinis,

 direc-

directius gravitat in illum, qui est ad vasis aperturam, verosimile fit hinc magis depleri systema venæ portarum, quam systema hypogastricum, lateraliter duntaxat communicans.

VI.

Verumtamen esse in causa spissitudo atrabiliarii cruoris potest, ut lente is motus, vix apertura transfluat; intereaque sanguis systematis hypogastrici, natura fluidior, qua data porta ruat: quam eandem ob rem atrabiliarius homo consueto evacuationis hæmorrhoidalis effectu penitus caret.

VII.

Quin & sanguis ex propria arteria impetuosius ruens, venamque propriam subiens, superare nonnunquam potest tardiorem vim retrogradi sanguinis venosi, præ spissitudine vix extillan-

lantis; adeoque tunc arteriosus idem sanguis ex apertura effluet, vix venoso admistus.

VIII.

Verbo, quævis communicationes Arteriarum, Venarumque, utriusque hujus systematis, efficere possunt, ut nunc potius prosiliat floridus, immediate *fere* ex arteria profluens sanguis, alio tempore ex venis exeat pene niger; & vice versa ex venis floridior, ex arteriis obscurior: prout est major in uno, quam altero in vase resistentia.

IX.

Imo nonnunquam fluit directe ex ipsis arteriis sanguis hæmorrhoidalis.

a. Ultimæ arteriolæ, rorem, mucum, smegma, hic exhalantes, ut in utero, pulmone, & passim alibi, ita & hic pos-

ſunt anaſtomoſin pati, ut ipſos globulos rubros transmittant.

β. Poſſunt ipſæ arteriolæ rubræ Diapedeſin, ac Diæreſin pati, quando ſanguis a corde veniens, nimiam offendit in venis hæmorrhoidalibus reſiſtentiam.

γ. Hirudines ipſæ, dum venis minime turgentibus, ad evacuandas hæmorrhoidas, adplicantur, æque ſauciare arterias, quam venas, poſſunt.

X.

Lienoſos citius, magisque immediate, hæmorrhoidum fluxus juvat, ſi melancholicus humor ex iis vaſis effluat, quæ ex ipſa vena lienari ſanguinem, retrogrado motu, immediate evacuant, quam ſi hæ venæ modo ex meſenterica vena originem ducunt: alterutro porro contigit modo; utrumque invenit, depinxit, *Euſtachius* Tab. XXVII. Fig.

Fig. 2. & 4. Imo ex ipſo liene hæmorrhoidales venas ortas *Weslingius* vidit, *pag. 31.* Unde hoc tertio modo omnium maxime juvat.

XI.

Accuratiſſimum *Winslow* in diſſecandis cadaveribus ſecuti, convincimur facile inanitatis illius diſtinctionis, qua ab externis hæmorrhoidalibus vaſis tam ſcrupuloſe interna ſejungamus, & hinc varium ſcopum practicum veluti dirigere annitamur. Quippe & internæ arteriæ hæmorrhoidales, ab hypogaſtricis ortæ, & externæ dictæ a Meſenterica inferiore oriundæ, ita usque ad Recti finem pergunt, ut fluente in Recti margine hæmorrhoide, nemo affirmet, utrum ab Hypogaſtricis ſanguis proſiliat, an a Meſentericis ramis. Præterquam quod præter omnia hæc vaſa quæpiam arteria

alia hæmorrhoidalis interna formetur, a Ramo iliaco Natium dicto, quæ licet interna ſit, tamen non Recti modo finem, ſed & muſculos ani perreptat. *Vid. eund. Tom. 3.*

CAPUT II.

De Cauſis Hæmorrhoidum.

§. I.

Habent haſce Hæmorrhoides cauſas. 1. Salutare Naturæ molimen, quo illa ſuperfluo ſe ſuo exoneret, ut ſæpe & naribus, & aliis variis viis affectat; vel ut ſeſe expurget a melancholico ſanguine, qui in ſyſtemate venæ portarum moratus, varia corpori incommoda creat. Eſtque ſæpius uterque hic fluxus periodicus.

II.

2. Eſt ejusdem naturæ ſalutaris acutis in morbis nixus, ut coctam morbi materiam hac via eliminet.

III.

3. Acrimonia quæcumque ſanguinis, quæ, ut vaſa rodendo pulmonis hæmoptoën creat, ut eadem profuſis menſibus fœminis ſæpe eſt perniciosa; ita & in aliis corporibus vel ſtimulo continuo, vel facta diabroſi, fluxum hæmorrhoidalem producet, vix integre ceſſantem, aut enormiter ſaltem notabili tempore ſcaturientem.

IV.

4. Omnis hæmorrhoidalium venarum compreſſio interna, externa; qua efficitur demum id, ut corde pulſus ſanguis per arterias, ut fortiores, minuſque comprimendas, afferatur quidem,

per debiliores vero compreſſasque venas ſurſum remeare nequeat. ut

α. Gravidus uterus, ultimis Graviditatis menſibus, inteſtinum Rectum, vaſaque proin hæmorrhoidalia venoſa, maxime comprimens.

β. Partus difficilis, ita ut perlongo tempore infans has partes valde comprimat.

γ. Fœces duræ in ſegniore ventre pluribus accumulatæ diebus, inteſtinum Rectum in ſaccum extendentes, venasque prementes.

δ. Diæta ſicca, indigeſtilis, corpora maxime dura, ut nuclei Ceraſorum, Meſpilorum, Prunorum, Oſſicula animalium, copioſa Farinacea non fermentata.

ε. Conſuetudo latrinis diutius inſidendi, qua fit, ut extrema Recti putrido

trido vapori expoſita, laxentur admodum, tumeantque.

η. Prava conſuetudo ſocordium, aut occupatarum Matrum, atque Nutricum, in quibusdam Regionibus, qua infantes, ne conſpurcent ſeſe, magnam diei partem cogant ſellis inſidere perforatis; quod nocet tam ob cauſam ad Lit. ε. dictam, tam ob totius Recti relaxationem. Quippe inteſtino utcumque laxato & propendente, conſtringens ſe ani ſphincter, portionem inteſtini penduli intercipit, vaſaque comprimit; unde lapſu temporis diatheſis ad hæmorrhoidas naſci poteſt.

θ. Conſuetudo fœces diutius retinendi; qua ii præprimis laborant, qui vel nimia occupatione, vel deſidia, quamdiu poſſint, ſuas morentur alvos. Fœces hinc in colo, & præprimis in Recto,

colli

colliguntur, accumulantur, Rectum dilatant, premuntque ita, ut poſtmodum alvus nequeat, niſi ſummo cum niſu, reddi. Hac porro de cauſa venæ hæmorrhoidales utriusque generis preſſæ, neceſſario intumeſcunt.

4. Inteſtini Recti frequens, & aliquantiſper perdurans, prolapſus, ita quidem, ut ſæpius a contracto ſphinctere ſtranguletur, unde venæ, arteriis facilius comprimendæ, hic ſenſim turgent.

V.

5. Cauſa, a Medicamentis, alimentisque nonnullis, vi quaſi propria, atque ſpecifica, ad generandas hæmorrhoidas aptis. Talis omnibus Authoribus *Aloë* audit. Talis eſt *Allium* apud *Foreſtum*, Lib. 23. Cap. 3. in ſcholio &c. & apud alios alia.

VI.

VI.

6. Caufa Equitationi crebriori ac diuturniori debetur. An quod Equitantibus Offis Coxygis extremitas fic introrfum premitur, ut poftica Inteftini portio inde comprimatur? An quod ipfi fæpe fua excrementa, quantumvis prementia, retinere cogantur? An quod valide tranfpirantes, neceffario ex *Sanctorianis* ficcam habere alvum debeant? An etiam quod equo fuccuffore pluries vecti, totius trunci perpendicularis pondere podicem violente contundant?

VII.

7. A fuppreffis menfibus, hæmorrhagiisve narium, aliave quacumque evacuatione, five naturali, five præternaturali, impedita, imminuta. Ulcera ipfa, cachochymiam olim eliminare folita, fi eadem minui, fupprimique contingat, huc referuntur.

VIII.

VIII.

8. A caufa quacumque acri, irritante, in Recto trahente moram, illudque debilitante, vafa rodendo infirmante, tenefmos creante; qualem præ cæteris Dyfenteria diuturnior generare folet.

IX.

9. A morbis vaginæ, ac veficæ urinariæ, maxime circa ejus collum, principiumque urethræ. Veficæ quippe fcirrhi, abfceffus, calculi, id quotidie demonftrant. Unde demum has nonnulli veficæ hæmorrhoidas appellant. Contingitque idem fœminæ a tumoribus occupantibus poftica vaginæ.

X.

10. A Crimine omnium flagitioffimo, contranaturali, vindictam in cœlum clamante, inter homines ne nominando

nando quidem: de quo qui medice nosse quidquam opus habent, adeant doctissimi *Astruc* egregium de L. V. tractatum.

XI.

11. A frequentiore Hirudinum suctu, inductaque consuetudine huc versus derivandi cruorem.

CAPUT III.

De Hæmorrhoidum utilitate ac damno.

§. I.

Hæmorhoides duas potissimum tollunt plurimorum morborum caussas, quarum alteram Plethoram vocant, alteram Cacochymiam.

II.

Ita *Hipp. Libr. VI. Epid. sect. 3. text. 28.* & *Libro de Humoribus pag. 51.* edit. *Foës.* ipsissimis fere utrobique verbis: „Qui „hæmorrhoidibus laborant, inquit, ne- „que

„ que Pleuritide, neque Peripneumonia, „ neque ulcere Phagedenico, neque Fu- „ runculis, neque Thermintis, fortaſſe „ neque Lepra, fortaſſis neque aliis „ (ſive potius, fortaſſis neque alphis, „ Vitiliginis genere) corripiuntur. In- „ tempeſtive autem curati multi, hujus- „ modi morbis non longe poſtea tentati „ ſunt, pernicioſe ſic habentes. Quem- „ admodum enim in aliis abſceſſibus, „ quales verbi cauſa ſunt Fiſtulæ, id „ obſervatur, ut aliorum morborum „ medela exiſtant, ita quoque eodem „ modo, quo hos morbos ſanant, etiam, „ ſi antea fluunt, eosdem prævertunt.

III.

In Aphorismis ſimilia habet. *Aph.* 3-30. Hæmorrhoïdas proprias iis de- ſcribit, qui jam adulti, morbis inflam- matoriis maxime obnoxii hærent.

IV.

IV.

Aph. 4-25. „Sanguis ſurſum quidem, „qualiſcumque ſit, malum: (nempe vomitu cum febre, *Aph. 7-37.* vel tuſſi ejectus; excipitur ergo ſaluberrima ſæpe narium hæmorrhagia, quam pluribus in locis nedum condemnat, ſed ſummopere laudat) „deorſum vero bonum, „niger nempe ſubtus ſecedens.„ In quem *Aph.* pulcre *Galenus*: „Poſſumus „quoque nigra ſic accipere, quemad- „modum ipſe in Epidemiis, quum de „hæmorrhoïdibus ageret, uſurpavit, „prout Melancholicis affectibus me- „dentur. Nam revera, Melancholiæ „jam factæ, maximum remedium eſt „Hæmorrhoïs aperta; & ſimul eſt im- „pedimentum ne accidat quæ futura „fuiſſet.

V.

Aph. 6-11. „Melancholicis & Ne-
„phriticis Hæmorrhoïdes supervenien-
„tes, bonum.„ Et *6-21.* „Insanien-
„tibus (Maniacis) si Varices, aut Hæ-
„morrhoïdes, supervenerint, insania
„solvitur.„ Ex *Galeni* in hos *Aph.*
Commentariis patet, Sanguinem Me-
lancholicum olim universum, jam con-
siderari ut nunc, sive ad Hypochondria
stagnantem, eademque infarcientem,
sive Renes obstruentem, sive demum
opplentem Encephalum. Quas omnes
ob causas Hæmorrhoïs proficua cense-
tur, tum iis, qui melancholicos humo-
res toto corpore circumeuntes gerant,
tum quibus ii ad Systema Venæ porta-
rum deponantur, tum etiam his, quos
Nephritis ab hac causa infestet, tum
denique quorum hinc orta insania.

„Quare

„ Quare nihil mirum, ait *Galenus*, & „ Melancholiam, & Nephritim curari „ per hæmorrhoïdas, utpote quæ San- „ guinis veluti fæcem vacuare ſoleant. „ Imo ipſos Calculos a fæce hac atrabi- liaria, in renibus ſtagnante, baſin poſſe nanciſci, ad quam Urinæ ſecretæ ter- reſtres particulæ adponant ſeſe, certum adparet.

VI.

Coac. text. 333. dejectiones alvi nigras in caſu quodam condemnans *Hippocrates*, ſalutem ex Hæmorrhoïdibus ſuccedentibus præſagit. „ Quibus ex crebra & „ profuſa Hæmorrhagia frequens nigro- „ rum dejectio eſt, indeque ſuppreſſio, „ Hæmorrhoïci fiunt hi cum alvi dolo- „ re: ſed tamen cum flatibus patientes „ doloris. „ Vide *Duret.* in hunc locum pag. 196.

VII.

Coac. N°. 346. ab Hæmorrhoïde non ſatis diu, nec ſatis copioſe, fluente, Vertigines oriri ait, quæ paraplectici quiddam ominentur. Ob quam cauſam tunc Phlebotomiâ vult parcioris hæmorrhoïdis defectum reſarciri. N°. 336. de hæmorrhagia narium deficiente, & per V.S. curanda, idem dicit.

VIII.

Coac. N°. 478. „Quæ Apoplecticis ve-„niunt Hæmorrhoïdes, ſalutares.

IX.

Quid quod ipſis Phthiſicis nonnunquam prodeſſe eas dicat? *Coac. N°. 437.* „Quæ Phthiſicis accidit ſputorum ſup-„preſſio, dementiam nugacem infert: „His ſpes eſt apparituram Hæmorr-„hoïdem.

X.

X.

Quanvis porro plerique laudati hic textus etiam de quavis hæmorrhagia intelligi queant, ut patebit, cap. V. n. XII. cum tamen tanti ſit uſus Hæmorrhoïs, merito ſcripſit *Hippocrates Aphor. 6 - 12.* „ Hæmorrhoïdas curanti diuturnas, niſi „ una ſervata fuerit, periculum eſt ne „ Hydrops ſuperveniat aut Phthiſis.

Rationem quippe dederat textu laudato *Epid.* dicendo: „ Quemadmodum „ enim in aliis abſceſſibus, cujusmodi „ v. g. ſunt Fiſtulæ, id obſervatur, quod „ aliorum morborum medela exiſtant, „ ita quoque Hæmorrhoïdes „. In quæ verba egregie *Galenus*: „ Intempeſtive „ ſane Hæmorrhoïdas curant, qui neque Venam periodice tundunt, neque „ purgantibus aliorſum ducunt (δι ὑπηλατων: Vid. *Libr. de Ration. vict. acut.* „ *pag.*

„*pag.* 387.) neque per exercitationes „corporeas diſſipant, neque unam ſal- „tem ex illis relinquunt, ſed omnes „ſimul tollunt.„ An ergo *Galeni* mens fuit, non peccare eum omnes auferendo, ſi & V. S. purgantibusque, materiem aliorſum duceret, & exercitio corporeo hominem ita diſponeret, ut tranſpirando plethoram præveniret? Eſt certe in regula generali exceptio, ut mox liquidius adparebit.

XI.

Nam ipſe *Hipp. Libr: de Hæmorrhoïd.* „Urere, inquit, ita oportet, ut hæ- „morrhoïdum nulla inuſta relinquatur, „ἀλλὰ πάσας ἀποκαύσεις, ſed ut ad unam „omnes urendo auferas„. Triplicem deinde methodum omnes auferendi tradit, igne, ferro, erodentibus. Sequiturque illum *Aetius Tetrabib.* 4. *ſerm.* 2. *cap.* 5.

Vide-

Videtur omnino *Hippocrates* diſtinxiſſe inter Hæmorrhoïdum genera. In *Aph.* locutus diſerte fuerat de χρονίαις, *antiquis*, Hæmorrhoïdibus, quæ deſignarent inveteratam jam Naturæ Conſuetudinem, ſeſe hac via aut ſuperfluis, aut noxiis, exonerandi. In his igitur unam ſervandam eſſe jubet. Ubi vero recentes erant, moleſtæque eædem, & numeroſæ, conſiderabat topicum vitium occaſione natum, minime vero ſalutare molimen Naturæ: unde easdem cunctas eradicandas cenſet.

XII.

Ipſaque *Galeni* eſt eadem mens, clare percipienda in *Comment. ad Aph. 4 - 25. Chart. Tom. IX.* & *Comm. Libr. de humor. Text. 26. Chart. Tom. VIII. pag. 576.* Ubi namque ultimo loco longe lateque de omnium ablatarum nocumentis diſſe-

ruerat, aperte id de antiquis intelligere ſe oſtendit, de recentibus vero minime. Unde ait: „Scire tamen convenit, non „ſemper boni conſulendum eſſe, ut San„guis per infernas partes ex Hæmor„rhoïdibus effluat, ſed tum denique, „cum nigra excernuntur, & cum ho„minis natura multum humoris hujus„modi accumulat. *Alioqui* Natura non „eſt tali evacuationi aſſuefacienda; „quippe quæ utrumque exceſſum pe„riculoſum habeat: tum quando ſan„guis ultra modum excernitur, tum „quando ex toto cohibetur. Nam in „immodica vacuatione veremur, ne „homo de repente moriatur, aut fiat „Hydropicus, aut Cachecticus; con„tra vero iis, qui ex cohibitis nunc „hæmorrhoïdibus Sanguinem coacer„vant, ſecare Venam oportet, ne in

„magnum

„magnum aliquem morbum cadant.„ Patet igitur quo in homine omnes liceat auferre, in quo vero unam oporteat ſervare apertam.

XIII.

Hinc facile comprehendimus hiſtoriam *Alcippi Epid. 4. pag. 1139.* „*Alcippus* „hæmorrhoïdas habens ab iisdem cu„rari vetabatur. Curatus tamen fuit, „ſed ſimul inſanivit. Febris acuta ſuc„cedens, Maniam ſolvit.„ Patet utique hæmorrhoïdas apertas moleſtasque habuiſſe *Alcippum*, nec ferre voluiſſe: dehortamento, ne auferri ſibi curaret, non auſcultaſſe, curatum autem in Maniam incidiſſe; a qua, non niſi fortunata admodum febre, liber evaſerit. *Alcippus* igitur ex iis non fuit, quibus *Hipp.* integram hæmorrhoïdum curationem ſuaſiſſet, ſed eorum eſt ad claſſem

referendus, quibus una aperta esset servanda.

XIV.

Intelligimus quoque quinam illi fuerint, de quibus *Galenus comm. in text. 26. Libr. de humor.* „Quis tandem ignorat, „inquit, plerosque in Melancholiam „Insaniamque incidisse, hisce excre„tionibus inscitia Medicorum suppres„sis? Alii dolore lateris, alii renum „vitiis correpti sunt; aliis accidit, ut „sanguinem e ventriculo vomerent, „aut ex pectore tussi ejicerent, aut pa„raplegia, aut hydrope oppressi, inte„rirent„. Antiquos profecto hæmorrhoïdarios *Galenum* hic præ oculis habuisse, ex iis liquet, quæ mox huic textui subdiderit, quæque jam supra laudaverim: „Scire tamen convenit, „non semper boni consulendum esse, „ut

„ut ſanguis per internas partes &c. *Vid. Theſ. XII. cap. III.*

XV.

Cœterum qui conſiderat quot, quantosque, tum acutos, tum chronicos morbos, ſive Plethora ſana, morboſave, ſive Cacochymia peculiaris, olim evacuari ſolitæ, jam retineri cœptæ, neceſſario debeant generare; ille minime mirabitur tot morbos, ab hac caûſa genitos, tum textibus enarratis enumerari, tum longe numeroſiores adhuc poſſe recenſeri. Nam,

1. Pleuritis, Peripneumonia, Phrenitis, Paraphrenitis, Splenitis, Hepatitis, Gaſtritis, Enteritis, Nephritis, Hyſteritis, Apoplexia, Convulſio, Tetanus, Febris ardens, Febris quæcumque, a ſola Plethora ſuppreſſa ducere originem poſſunt.

2. Phthiſis

2. Phthiſis a retento hæmorrhoïdon fluxu naſci poteſt; ſive quod Peripneumoniam, Pleuritidemve, ſequatur illa, ſive quod ex nutritione nimia, exercitio non diſſipata, nata fuerit; quam ultimam ſpeciem frequentem oſtendimus *Rat. Med. part. 2. & 3.* quamque ſane Hæmorrhoïs levare poſſet, ut *Theſ. IX. cap. 2.* habetur.

3. Hydrops oritur, quando Stagnans Plethora Cacochymiam induit; cujusmodi exempla cachecticæ & hydropicæ fœminæ nobis exhibent, poſt ſuppreſſam evacuationem Menſtruam.

4. Maniam, Paralyſin, ſimilesque morbos, atrabiliaria ſpiſſitudo generat, prout ad Encephalon, Nervorumque ſive origines, ſive decurſus, accubuerit.

XVI.

Hi ergo homines, qui quopiam horum morborum, ratione Plethoræ, aut Cacóchymiæ, laboraſſent, jam largo Hæmorhoïdum fluore ab iisdem morbis degunt immunes, in quantum ſcilicet hi morbi ab hac cauſa oriundi eſſent.

Equidem homines poſſe tamen in eosdem incidere morbos, vel inde manifeſtum fit, quod cauſæ ſufficientes dentur, quæ in medio Catameniorum, Hæmorrhoïdumve, fluxu, morbis acutis chronicisque producendis aptæ natæ ſint.

Sane Hæmorrhoïdum fluor nunquam impediet, quo minus homo in Pleuritidem incidat, quem curſu agitatum, rarefacto, eoque moto proinde cruore turgidum, copioſus Gelidæ refecerit hauſtus, aut quieſcenti gelida afflaverit

aura,

aura. Prætereaque exempla quotidiana ſunt cauſarum, acutos quæ generent morbos, in Puerperis, in Virginibus, in Hæmorrhoïdariis, ipſo rite quanvis pergente fluxu. Quod ſi demum tunc fluxus ſiſtatur, ſiſtitur quidem ille a morbo, non vero ille ſubſiſtendo morbum creavit. Ecquis Practicorum pluries non viderit, quod aut fluxus tempore, aut eo brevi prægreſſo, morbos hujusmodi gignant motus, iracundia, vindicta, mœſtitia, vina, venus?

XVII.

Collatis igitur, interque ſeſe comparatis, Antiquiſſimorum Medicinæ parentum tum ſententiis, tum obſervatis, adparet,

1. Hæmorrhoïdas vetuſtiores, conſervatæ eo usque ſanitatis teſtes, nunquam inculpate auferri univerſas.

2. Hæ-

2. Hæmorrhoïdas recentes & licere, & oportere, aliorſum ducere, niſi earum conſervationem Natura aperte clamitet; ut v.g. eſſet obſervata prima vice Hæmorrhoïs, quæ hominem illico a diuturniore mania ſublevaret: cæterum propter periculum ſive ſuppreſſi, ſive retardati, ſive imminuti, ſive nimium aucti, hujus fluxus, hæmorrhoïdas impediendas, & curandas eſſe.

3. Hinc ſapientiſſimorum horum virorum ſententiam neutiquam eandem eſſe cum ea Modernorum, qui audacter aſſeverent, hunc fluxum viris æque neceſſarium eſſe, quam fœminis menſes.

4. Adeoque antiquos hos Patres non injunxiſſe Medicis ut quenvis morbum, ſeu Plethora, ſeu Cacochymia genitum, hæmorrhoïdum provocatione curare ſatagerent, ſed iis tantummodo, quas

Natura

Natura indicaſſet, viis, hæmorrhoïdales hæ fuerint, an aliæ quævis.

XVIII.

Nec aliter cenſuere celebres in arte Viri, per varias Medicinæ ætates. Quamvis enim omnes ærumnas a cohibitis hæmorrhoidibus pathetice recenſeant, haud tamen eas ita neceſſarias credidere, ut natura easdem non producente, arte tamen excitandas eſſe docuerint, utque cauſam difficilium morborum harum tantummodo defectui tribuerint. Totum id, quod ex horum monumentis colligitur, unice eo tendit, ut demonſtretur, ſæpiſſime ſalutari molimine naturæ hunc fluxum excitari, periodiceque reverti; ejusque ſive retardatione ſive ceſſatione, quam aut ars medica, aut abuſus ſex rerum non naturalium effeciſſet, morbos gigni omnis generis, quam-

quamdiu caufa, ob quam femel natæ hæmorrhoides effent, perfeveraret. Quo certe in argumento omnes totius orbis medicos fecum confentientes habent. Videri hic poffunt *Sennertus*, *Sorbait*, *Riverius*, *Wepferus*, *Juncken*, *Sanctorini*, &c.

Ex his omnibus *Sennertus* audiatur, Germanorum Medicorum, 150. abhinc annis, facile princeps, *Tomo IV. pag. 473.* „Hæmorrhoides autem, inquit, qua-„tenus tument, pertinent ad Morbos „magnitudinis præter naturam auctæ: „fi vero fanguinem præter naturam fun-„dunt, pertinent, ut *Galenus* fcribit „*3. de fympt. cauf. Cap. 6.* ad fympto-„mata in genere Excretorum, toto ge-„nere præter naturam. Neque enim „omnium hominum eft fanguinem his „venis effundere, fed quorundam . . . „Etenim quanquam, cum moderate

„ fluunt, utiles ſunt, & a multis mor-
„ bis præſervant; tamen humor, qui
„ ad excretionem naturam ſtimulat, na-
„ turali modo ſe non habet; neque ſan-
„ guis unquam, niſi in fœminis, ſecun-
„ dum naturam excernitur. Et *Etmul-
lerus* Tom. 2. p. 1. pag. 144. „ Quo-
„ cumque modo accidunt hæmorrhoida-
„ lia pathemata, omnia ſunt præter na-
„ turam, cum hæmorrhoidales affectus
„ *naturaliter* nemini contingant, adeoque
„ ſemper eorum affectus præſupponunt
„ ſtatum præternaturalem & morbidum.
„ Hinc ſicuti mulieribus *vitio menſium*
„ ſupervenire ſolent, &c.

XIX.

Quid, quod pravi ſucceſſus abunde nos de quorundam Medicorum temeritate convincant, qua ad cogendum hunc fluxum naturam perpetuo laceſſitant!

1.

1. Namque male ſæpius videmus eorum ſuccedere conatus, dum otiante plane natura, illi non piceum illum, qui forſan tota morbi cauſa, ſanguinem educunt, ſed eum, qui ex iliacorum vaſorum propaginibus floridior, vegetiorque, & quo homo miſer maxime indiguiſſet, profluit. Unde efficitur ut ille longe debilior, mœſtior, magisque atrabiliarius reddatur. Quippe ex *Theſ. VI. & IX. Cap. 1.* patuit incertum 1. eſſe utram venam feriant Hirudines, 2. an non etiam vulnerent arteriam.

2. Summo ægrorum damno fit ut hypochondriaca Paſſio cum materie haud ſatis ab illa, quæ citra materiem fit, diſtinguatur. Qua diſtinctionis ignoratione Hypochondriaci ſine materie coactis hæmorrhoidibus peſſime multantur, ut

posthac ab aliis, qui rectius sapiunt, vix queant emendari.

3. Scatent Practicorum observata infortuniis, quæ oborta his, qui, Medico cogente, hæmorrhoidarii redditi, demum hunc fluxum aut minus sufficientem, aut penitus habuerint suppressum.

4. Ut omnes nimiæ hæmorrhagiæ vitam labefactare, Hydropem creare, mortemque possunt, ita etiam Hæmorrhoides. Unde secundum *Galenum* celeberrimus Venetorum Anatomicus & Practicus *Sanctorini*, *Tract. de Hæmorrhoid.* „Si modum, ait, excedat, ita ut „nimia sit excretio, quot Morborum „funebres apparatus, quantum cruciatuum armamentarium!

5. Aliam calamitatum classem constituunt Furores dicti hæmorrhoidum, Uvæ, Marisci, Rhagades, Ficus, Diabrosis,

brosis, Intestini Recti relaxatio, & prolapsus, Tenesmi ad urinas, Stranguriæ, Dysuriæ, &c. a quibus omnibus dolores sæpe intolerabiles, aut demum inflammationes, suppurationes, gangrenæ, ani fistulæ, hydrops, &c. Unde laudatus mox *Sanctorini* addit „Hinc & „Hydropes, & Cachexiæ, & Tabes, „& Fistulæ, & Ulcera.

6. Tandem præconcepta opinio ubique hæmorrhoidas quærendi, id damni praxi intulit, ut vera causa dolorum in lumbis, in ano, in vesica urinaria, prætervideatur, hominesque, neglecta vera ærumnarum causa, frustra ad hæmorrhoidas torqueantur. Contigit videre in praxi sic dispositiones calculosas, sic Recti intestini inflammationes, relaxationesque esse neglectas, neglectu fere desperatas esse redditas.

XX.

Cum ergo ſecundum omnes artis Principes natura hunc fluxum in plurimis haud excitet; cum ſecundum eosdem, univerſa ſana Praxis prohibeat homines, Natura viam non monſtrante, eidem aſſuefacere; cum denique multa incommoda & calamitates ejus occaſione contingant; id apparet evidentiſſimum, quod Modernorum Praxis longe numeroſiores morbos creet, multoque plures Mortalium reddat ægrotantes, quam ex conſueto naturæ ordine ægrotare debuiſſent.

XXI.

Quare etiam ſecundum optimos Medicinæ Antiſtites, hæmorrhoidibus orituris, ortisque, crebro eſt reluctandum, quo diſpareant demum. Quum enim aut Fæces duræ, aut Conſuetudines pravæ,

aut

aut Recti prolapſus, Resve indigeſtiles, Equitatio, Graviditas, aut alia quæcumque occaſionalis cauſa, hæmorrhoidum tumores, dolores, fluores, progenuerint, nec evacuatio hæc aliunde indicetur, ſtrenue allaborandum eſt, ut evaneſcant.

XXII.

Adde, quod natæ dicto mox modo hæmorrhoides haud raro vehementer nocere queant, ſi obſtructa & inflammata viſcerum, partiumque ab aorta deſcendente ramos accipientium, miſſionem ſanguinis potius ex adſcendentibus e corde ramis ſibi poſcerent. Quæ fortaſſis ratio fuit, quæ magnum *Wepferum* permoverit, ut ſcriberet *Lib. de morb. Cap. pag. 416. obſ. 104.* „Certe hæmor„rhoidum apertio, utcumque ab Italis „ſumme extollatur, in praxi non illam

 „opem

„ opem fert, quam præſtare multi pol-
„ licentur; quia ſæpe alibi vena ſecta,
„ laudabilior ſucceſſus conſequitur.

CAPUT IV.

De Origine Hæreſeos circa Hæmorrhoidas natæ.

§. I.

Quum ſtabilita hucuſque Doctrina per omnia notæ Medicinæ ſæcula, usque ad proxime præcedentis finem, receptiſſima fuerit; quæ demum tantæ in ſchola medica mutationis origo?

Alterutrum neceſſario verum eſt: aut corpora humana legibus fuere mutata ſuis; aut Medici, citra naturæ immutationem, Doctrinam medicam, æternæ experientiæ innixam, turpiter mutaverint neceſſe eſt. Quum nunc corpora

pora iisdem prorſus, quibus olim, legibus regantur, neceſſario ſequitur damnoſam in Medicina Hæreſin obtinuiſſe.

II.

Clariſſimus *Stahlius*, Vir ſi quis alius in Chemicis verſatiſſimus, ſpeculationibus autem in Medicina ſupra modum deditus, mutatæ hac in parte Medicinæ, non experiundo, ſed ſpeculando, extitit faber; quem mox ſchola ejus tota, in eaque Principes *Junker*, *Alberti*, &c. ſecuti ſunt.

III.

Suſpectum vel ideo dogma, quod Cl. *Stahlius*, ut alibi paſſim, ita diſertis, repetitisque ſæpius verbis, in Epiſtola ad Cl. *Alberti*, Albertiniano *de hæmorrhoidibus tractatui* in quarto præfixo, palam fateatur, omnesque palam fatean-

tur *Stahliani* Novum plane, insolitum, inauditumque, dogma esse.

Equidem stat laus sua, honosque, novis in Medicina observatis, quæ ejusdem pomeria extendant, illustrent obscura, dubia firment: sed ea jure vituperes, quæ nedum experientia nata, sed eidem penitus adversa reperiuntur.

IV.

Quid ergo respondendum ad innumera experimenta, quibus clarissimus novitii dogmatis Author, schola ejus universa, ex eaque prodeuntes numerosissimi tum aliarum Regionum, tum præprimis Germaniæ Medici, hæmorrhoidalem suam doctrinam sartam tectam esse arbitrantur? Et inprimis quid de famosa illa *Colica hæmorrhoidali*, quam *Stahlianis* imbuti principiis millies observent, curent-

rentque, interea dum alii, quibus haud licet adeo perſpicacibus eſſe, eandem vix animadvertant?

V.

Reſp. Eſt Colica quædam vere hæmorrhoidalis, a niſu ſanguinis verſus vaſa hæmorrhoidalia, orta; qualem etiam aliquoties fœminæ ad ventura patiuntur catamenia. Quem igitur in modum fœminæ aptis ad menſes provocandos auxiliis ab hac colica liberantur, ita & apta ad provocandas hæmorrhoidas remedia hanc dictam colicam tollunt. De hac re omnes hucuſque conſentiunt Practici.

Verum ideo quamcumque fœminarum colicam velle menſtruam adpellare, eamque, ut talem curare, eſt ſane fœminas peſſumdare millenas.

VI.

Eſt igitur colica menſtrua, ſuis internoſcenda ſignis, cauſisque, nonnullis per annos ad quosque menſes ſolemnis, plerisque rarior, multis ignota. At vero præter hanc colicam, mulieres frequenter colicam patiuntur a variis VI. non naturalibus rebus dictis, a ſpaſmo, a temperie, a phlogoſi, a materie rheumatica, quæ licet ſui quæque genii ſit, colicam tamen hæmorrhoidalem mentiri poſſit incautis.

VII.

Quemadmodum nunc Practici colicam in fœminis a longe aliis cauſis, quam a Menſtruis, frequentiſſime oriundam & norunt, & curant; a fortiore norunt frequenter eandem in viris, curantque, aliunde quam ab hæmorrhoidibus genitam; quum longe rarior viris hæmor-

morrhois, quam fluxus menſtruus fœminis.

VIII.

Quum proinde viri infinito rarius fluentes hæmorrhoidas habeant, quam fœminæ menſes; quum fœminæ colicos dolores, aliunde quam a menſibus natos, millies patiantur; conſequitur neceſſario id, ut qui centies & millies has hæmorrhoidales colicas ſibi videre videantur, etiam centies & millies easdem ut tales, quales minime ſint, ſalutent.

IX.

Quippe confundunt communes Morborum notities; nam dum Colicæ Nephriticæ, Rheumaticæ, Arthriticæ, Pictonicæ, idque genus aliæ inchoantes, iis adhuc, quæ veram ejus naturam determinent, ſignis carent, audacter hæmor-

morrhoidalem, quam nunc vident, appellitant: ſignis vero eam rite determinantibus obortis, inepte prorſum concludunt, ideo hanc determinatam Colicæ ſpeciem oboriri, quod Colica hæmorrhoidalis ſuum non ſit ſortita effectum: quem ſi ſortita fuiſſet, hanc tunc occaſionem naſcendi alteri colicæ prærepturam fuiſſe.

Quare ad quasvis ejusmodi experientias, toties decantatas, cum laudato ſupra *Sanctorini* reſpondeo: „Nec „mihi experimentorum myriades pro „hujus (hæmorrhoidis) ſaluberrimo „uſu reponant. Sit Experimentis fi„des! At ſit cautum, alioquin difficil„limum, Experimentorum judicium!

X.

Quid ergo ſtatuendum de *Ileo hæmatitide*, *Hippocrati* deſcripta, *Libr. de internis*

ternis affect. pag. 557. edit. Foesianæ, quam veram *Hæmorrhoïdalem Colicam* esse voluit cum suis *Stahlius* ?

Eodem hercle! modo, *Ileus hæmatitis* est *Colica Hæmorrhoïdalis*, quam est *Inflammatio Pleuræ*. Id utriusque Historiam inter sese conferenti liquido constat. Putrida dissolutio Sanguinis, cum fœtore oris, cum Gingivarum a dentibus abscessu, cum ulceribus crurum, cum narium Hæmorrhagia, sine ulla facta colici doloris mentione; ea sane putridi scorbuti historiam apte referret, nisi alacritas, magnaque ad ambulationes & exercitia promptitudo, contrarii quidpiam designarent.

Attamen si cum *Foesio*, & *Charterio*, in suis ad hunc textum notis, censeamus hic necessario ȣ omissum esse, quia adparentia crurum alia post alia ulcera,

quæ

quæ *Hippocrates* hic deſcribit, promptitudinem ad exercitia prorſum tollunt, tunc habemus accuratam ſatis *Scelotyrbæ* enarrationem. Videte *Comm. Ill. Præſid. ad ſ. 1148.* Quin & copioſus lactis, mellisque, uſus, Radices Betæ, Folia Cucumeris agreſtis, Sal &c. haud inepte videntur huic morbo curando ab *Hippocrate* adhibita; qui tamen adjecit morbum multa medicatione indigere, imo aliquando non curari, ſed ad mortem usque perſeverare.

Quo nunc jure morbum, ſic *Hippocrati* deſcriptum, Colicam hæmorrhoïdalem appellent? Utique *Hippocratis* textus nullum Symptoma Colicæ recenſet; recenſet vero Symptomatum ſeriem, quorum ne unicum quidem in Colica adeſt. Quod ſi curationem reſpicias, dat plura, quæ certe in Colica haud conve-

conveniant, & de ſollicitandis hæmorrhoïdibus, quod rei totius præcipuum caput eſt, ne meminit quidem.

Ut merito concludam eos, qui præconceptas opiniones ineptis argumentis ſtatuminare cogantur, ſuæ ad probandum egeſtatis manifeſta indicia prodere.

XI.

Quid tamen judicandum de famoſis experimentis *Lutetiæ Pariſiorum* habitis, atque in *Theſi anno 1750.* ibidem propugnatis? quorum hoc primum: „ No-
„ vimus mulierem, ita Aſcite laboran-
„ tem, ut ad Paracenteſin multoties ce-
„ lebrandam coacta confugere, curare-
„ tur ad tempus, non ſanaretur: Ecce
„ autem artem docente Natura, curam-
„ que ſuſcipiente, larga de repente adve-
„ nit Hæmorrhoïdum vacuatio, ægram-
„ que liberavit ad annos. „ Hiſtoria

quippe hæc quoddam Hæmorrhoïdum privilegium clare demonſtrare videtur, quo privilegio ab ejusmodi ſe liberet morbis, in quibus ſecundum univerſas Medicinæ leges ſanguinem profundere vetitum eſt.

XII.

Reſp. Haud ſcribitur ab Autoribus utrum huic fœminæ hæmorrhoïdes quondam ſalutares affuiſſent, an vero vice tunc prima comparerent?

Si primum; dico, quandoquidem notante *Hippocrate, Aph. 6 - 12.* Hydrops a ſuppreſſis hæmorrhoidibus naſci poteſt, etiam fieri potuiſſe, ut fluxus hic reſtitutus Hydropis attulerit ſanatio-nem; idque in ejusmodi potiſſimum corpore, in quo *poſt Paracenteſin, ſanitas adparuerit tam illibata, ut ad tempus curata* diceretur.

XIII.

XIII.

Hinc *iterum quæritur, quod in Hiſtoria deeſt, qua natus de cauſa Hydrops?* An a ſuppreſſis Hæmorrhoidibus, aut Catameniis? An a Diatheſi eò inclinante? Cacochymia? Cachexia? Obſtructione?

Talis autem, cui a malis his ultimis cauſis natus, promotusque, fuerit Hydrops, non ſuſtinet tot Paracenteſes impune, neque dicitur *poſt ultimam adhuc paracenteſin ad tempus curata.* Nam ut recte advertunt, exemplisque confirmant, *Acta Ph. M. N. C. Vol. 6. obſ. 60.* & *Vol. 11. obſ. 29.* fluxus hæmorrhoidum in Hydrope, ab his ultimis cauſis nato, mortem acceleravit. Ergo non hinc, ſed a prima cauſa, nempe evacuatione Hæmorrhoidum aut Menſtruorum ſuppreſſione, oriundus fuit fœminæ hujus Hydrops.

 XIV.

XIV.

Id ſi verum, omnes ſenſati medici, Paracenteſi facta in tam bono corpore, mox in revocandas evacuationes animum advortiſſent, quo demum corrigerent morbi originem. Quod ſi, his prægreſſis, forte quis foret corporis in cavo aut relictus, aut de integro collectus liquor, integritate abſorbentium vaſorum, reſorptus is fuiſſet, communibusque Corporis emunctoriis eliminatus.

XV.

At cura profecto hæc non ſolius ſit privilegio Hæmorrhoïdis. Idem quippe caſus eſſe videtur, cujus meminit *Hippocrates*, *Libr. de Vict. Acut. text. 39.* de Hydropico agens: „Si, inquit, difficulter „ſpiraverit, fuitque æſtiva anni tem„peſtas, & virium robur adſit, ex

„brachio

„ brachio ſanguis mittendus eſt. „ In quæ verba ſic commentatur *Galenus*: „ Hic ſolus (Hydrops) cum incipit, „ eget interdum ſanguinis detractione, „ quum ſcilicet ex retentione vel Hæ- „ morrhoïdum, vel muliebrium Men- „ ſtruorum, vel ex aliqua, quæ ita „ plethorica ſit, cauſa, inceperit.

Eſt ergo Hydrops, ſunt Corpora Hydropica, in quibus V. S. conducat, auferendo veram, Hydropem quæ genuerat, cauſam. Ergo & reditus cujuscumque ſuppreſſæ evacuationis, Hydropem producentis, ſive ea hæmorrhagia narium fuerit, ſive hæmorrhoïs, ſive catamenia, corpus tale ab hydrope curare valeret.

XVI.

Hucusque reſpondi, vetuſtiores ipſi hæmorrhoidas fuiſſe ſupponens, a §. XII.

ad XV. Sed quid ſi totius vitæ prima modo vice prodierint? Tunc ſignarunt vires in hoc corpore tantas ſuperfuiſſe, ut Sanguinis evacuationem innocue tulerint; ſignarunt bonitate corporis vaſa, poſt ultimam Paracenteſin tam robuſta, humoresque tam compactos fuiſſe, ut regenerandi Hydropis cauſa defuerit, ac Sanguinis demum fuerit promotus fluxus: Hincque ipſas has hæmorrhoidas, non curæ cauſam, ſed potius ejusdem effectum, extitiſſe.

XVII.

Altera *Pariſienſis* hiſtoria fœminam ſiſtit ann. 39. quæ Aſthmate, Hepatitide, Nephritide, Colica uno tempore inteſtinali, alio hyſterica, laboraviſſet; ſimulque & a retropreſſa Scabie, & hereditaria Arthritide, admodum male haberet. Perhibetur venam ſecta toties,

ut

ut Radius, Carpus, Pes, Cicatricibus fœdati numerofis, nullam ultra admitterent Venæ fectionem. Hanc fœminam Autorum Thefeos alter infarctis Abdominis vafis laborantem vidit, pulfus habentem compreffos, tumidasque conquerentem hæmorrhoidas. Quam proinde ob caufam Hirudines admovit. Hæmorrhoidibus autem egregie fluidis, crebroque confpicuis, integram fanitatem fœminæ reftitutam vidit. Nonne folæ Hæmorrhoides hic ad miraculum curarunt tot, tantorumque, vitia vifcerum; quæ hæreditaria arthritide, repreffaque fcabie genita, obftructione & inflammatione confirmata, reliquam artis opem conclamatam declaraverant?

XVIII.

Indicat tota Hiftoria Fœminam hanc nondum ex inflammationibus fup-

puratam, nondum ex obstructionibus scirrhosam, effectam esse; adeoque a frequentiore V. S. aliquantillam tulisse opem; tum quia Plethorica fuisse adparet, tum quia Gallorum corpora frequenti M. S. a teneris assueta, ejus repetitionem crebrius poscunt: at vero, quod maxime notandum, systema venæ portarum, quod tam variis pathematibus singularem sui depletionem toties indicasset, demum aptam pandisse sibi viam, qua magnam morborum causam eliminaret. Ut proinde Historia hæc, æque parum quam præcedens, Hæmorrhoidum miracula canat.

XIX.

Tertia in Scenam prodit Virgo hæmorrhoidibus curata, post quam aliquot ab illinc annis, retardato fluxu menstruo, diris esset abdominis cruciata doloribus:

loribus: ad quos ſedandos innumeræ quidem V. S. fomenta, balnea, paregorica, aquæ tam martiales quam ſulphureæ, at penitus incaſſum, adhibita eſſent. Cum autor intelligeret „ a ſpiſſo, „ & viſceribus abdominalibus hærente „ Sanguine, univerſam Symptomatum „ cohortem, ut plurimum, originem du- „ cere „ animadvertit ſimul externarum hæmorrhoidum, earumque quidem turgentium, adeſſe congeriem, quibus ſuaſit Hirudines adplicandas. Verum anni ſpatio Puella huic conſilio reluctata (mali admodum tolerabilis argumento) eidem tandem paruit, & quinquaginta circiter variis temporibus hirudines paſſa, convaluit.

XX.

Ut præcedentes, ita & præſens hiſtoria, quanvis fronte prima rerum mi-

rabilitate veluti percellit, nec miri, nec extraordinarii, quidquam continet. Imo attente legenti abunde patet, & causam, & Symptomata morbi, & ipsas Hæmorrhoidas cœcas, id innuisse, quod in Systemate Venæ portarum fons latitaret malorum, adeoque sui expulsionem per Hæmorrhoïdas manifesto indicasse.

CAPUT V.

Quasdam practicas quæstiones continens.

§. I.

An homini, hæmorrhoidas ex Plethora quondam passo, jamque, iisdem aliquandiu non fluentibus, ægrotanti, cura debeat præcipua esse restituendi easdem?

Ex doctrina antea data, pendet responsio ab examine quæstionis, ejusque distinctione. Vel enim homo plethori-

cus

cus esse perstitit, vel non perstitit: Si Plethoricus existens, nunc ægrotat, jam vel naturam per cœcas hæmorrhoidas, viam hanc reserare aperte molientem, percipit, vel minime percipit. Si percipit, convenit indicatum Naturæ sequi, & provocare hunc fluxum; si non percipit, defectum hæmorrhoidum doctrina *Hippocratis* & *Galeni* instructus, V.S. supplere debeo.

Requisitam autem depletionem adeptus, autor illi ero, ut victu moderatiore, ac debitis exercitiis id efficiat, ut Plethoricus ultra non fiat. At vero si ne plethoricus quidem ultra est, cessat plane ratio de hæmorrhoidibus cogitandi: cessat consideratio Moliminum, quæ Natura olim hac via fecerit. Morbus est mihi nunc, non ex anamnesi hæmorrhoidum, sed ex symptomatibus præsentibus, curanda.

II.

II.

Quando Melancholici, Hypochondriaci, Atrabiliarii, olim ab atra bile ægrotantes, fluentibus postliminio hæmorrhoidibus convaluerint, jamque iisdem cessantibus, ægrotent; an non illico reseranda hæmorrhois?

A bona quæstionis distinctione apta pendet responsio: si morbus est plane idem qui olim, ita ut, quæ nunc præsentia sint symptomata, a spisso Venæ portarum sanguine nasci observentur, utique omnem navare operam oportet ad revocandum hunc fluxum. Sin autem idem homo, seu Naturæ, seu Artis ope, ab illa abdominali sarcina immunis vixerit, hæmorrhoidibus quantumvis carens; ipseque præsens morbus nihil habeat cum atra bile commune; necesse est curare eundem, non secundum antiqui, quo dudum caruerit, morbi

bi regulas, ſed juxta præſentis ægritudinis medicandæ leges. Haud enim potiore jure huic reſtituerem hæmorrhoidas, quam quo ægro, quem quondam ſudor à morte præſervaſſet, nunc in morbo, a priore abſimili, ſudatoria medela curare vellem; quippe quod olim ſalutares, nunc noxios poſſet provocare ſudores.

III.

Quid ſi homo antiquitus cum hæmorrhoidibus ſanus, jam ſine iisdem prima vice vitæ Melancholicus fiat? nonne ipſi mox illæ revocandæ? Urgere quippe hæc indicatio videtur, cum ab omni ævo, hos usque in dies, toties deprehenſæ ſint huic morbo ſalutares.

Quid hic affirmem, negemve, non habeo, niſi primo noverim qualenam ſit iſtud Melancholiæ genus; quo nunc prima

prima vice laboret? Sitne ſpiſſo atrabiliario ſanguine, an vero mera mobilitate ſolidorum, tenuitateque humorum, oriundum?

Si ab ultima cauſa; Medicus cogendo hæmorrhoidalem fluxum inſigniter peccat. Primo quidem quod cuncta ejus molimina delicatiores hoſce nervos vehementer exagitent, morbique ideo tum ſymptomata, tum ipſam exacerbent cauſam. Secundo autem, quia hiſce ægris, niſi alii urgentiores morbi id expreſſe jubeant, nihil eſt evacuantibus pernicioſius. Quantumvis enim nonnulli inde videantur principio levari, obſervantur tamen in pejus poſtea ruere: cum ſolidorum inertia, ac fluidorum tenuitas, immane quantum! inde augeantur.

Sin

Sin vero a caufa prima; præprimis inquiram utrum illa, quam præfentem morbi caufam detego, fpiffa fcilicet ac lenta humorum Diathefis, fyftema venæ portarum peculiari modo obfideat, an vero per univerfam humorum difperfa fit maffam?

Si itaque maffam totam infecerit, evacuantibus ex fua natura minus eget, quam attenuantibus, atque immutantibus, ab Arte peculiariter ad id deftinatis.

Quia tamen etiam cacochymica Plenitudo fui nonnunquam evacuationem poftulat, qua nimirum fpatium bonis five alimentis, five medicamentis, concedatur, miffio Sanguinis quocumque demum ex vafe fiat, ex æquo proderit. Si ex æquo proderit, quocumque fluat de vafe, eo potius loco eandem inftituam,

tuam, qui & commodiſſimus ſit, & paratiſſimus, & nullis poſthac incommodis obnoxius: neutiquam proinde (*vid. Cap. 3. Theſ. XII. XIX.*) ex hæmorrhoidalibus.

Sed deprehendat nunc Medicus ſyſtema venæ portarum atra ſpiſſitudine infarciri, quid tum?

Reperiet idem ille Medicus naturam hæmorrhoidas tumore, pruritu, dolore, indicantem, vel nihil horum. Si nihil omnino, dubiam hoc provocato fluxu curationem ægro proponat; eo quod, ſi a remediis internis, ſi ab emollientibus, ſtimulantibus topicis, imo ſi ab ipſis hirudinibus, contigerit, ut vena hæmorrhoidalis, Meſentericæ propago, dehiſcat, juvamen ingens inde capturus ſit; ſi vero hypogaſtricarum ſurculus, ſperato ſit fruſtrandus effectu.

(*vide*

(*vide Thes. omnes* 1. *cap.*) hancque obſervationem vide confirmantem *Ludovicum Mercatum Tom.* 3. *Lib.* 3. *cap.* 17.

Unde ipſiſſima cauſa intelligitur, cur his ægris toties laudatæ hæmorrhoides, non opitulentur? Et cur iidem homines uno tempore inde inſigniter leventur, alio vero tempore nedum leventur ſed ægrius habeant? nam jacturam ſanguinis non melancholici, ſed fluidoris, impune non ferunt.

Alia autem res erit ſi natura viam monſtret, venasque inflaverit hæmorrhoidales. Spes utique multo certior ægro datur fore, ut, Arte naturæ conamini obſecundante, ingens morbi levamen percipiatur.

IV.

Si homo olim vel acuto, vel chronico in morbo, criſin per hæmorrhoidas habuerit, jam

vero denuo acute chroniceve laboret; an nunc iterum est ad illas disponendus?

Cum quo vergit natura eo ducenda sit, si per loca convenientia, oportet eam & hic sequatur Medicus, si ipsa per se molimina edat, veluti denuo hominem hoc fluxu judicatura. Natura autem plane otiante, Medicus sane haud meliore cum jure hæmorrhoidas promovere sataget, quam si quascumque evacuationes criticas, olim prægressas, in cunctis, quæ postliminio orirentur, morbis, resuscitare, repetereque, anniteretur. Si igitur stulte ac ridicule ageret, qui præsentem morbum vellet promotis curare sudoribus, eo quod hi olim judicassent eundem; aut eum sanare purgantibus, quem Alvus olim judicasset; ita contra artis præcepta is ageret, qui, propter crisin hæmorrhoidalem

lem quondam prægreſſam, hæmorrhoidibus ægritudinem tentaret fugare præſentem.

V.

An hæmorrhoides ortæ quondam occaſione Alvi ſegnioris, Dyſenteriæ, Equitationis, Graviditatis, Mendicamentorum, Morborumque vaginæ, inteſtini, veſicæ, aliquid in poſterum pro tuenda valetudine, aut pro curando morbo, Medico indicent?

Ut apte reſpondeatur, erunt omnes hi homines tres dividendi in claſſes.

Primo, habuere horum multi explicatarum occaſionum una hæmorrhoidas, eaque evanida, nullum harum aut fluxum, aut tumorem, experti ſunt. In his nulla ratio eſt hæmorrhoidas revocandi, quia nec unquam antea, neque poſtea, eas indicaverat natura. Ex *Theſi* igitur XIX. *cap. III.* is peccat in vera ar-

tis præcepta, qui citra aliam indicationem hæmorrhoidas provocet.

Secunda claſſis eorum eſt, qui ex una dictarum occaſionum hæmorrhoidas paſſi, easdem tumidas deinceps, dolentesque, experiuntur. His itidem, cum natura illas indicaverit nunquam, non erunt ullatenus revocandæ, (vide *Theſ. XII. & XIX. cap. 3.*) ſed potius dolores ac tumores aptis auferendi auxiliis. Et ſi ipſis eſt detrahendus cruor, is eo ex loco ducendus, quem ejus, quo nunc laborant, morbi ratio eligendum ſuadet.

Tertia claſſis eos continet, qui aut Plethorici, aut Atrabiliarii, ex occaſionali quidem cauſa hunc fluorem olim adepti ſint, ſed tamen poſthac, ablata, quæ illum produxerat, cauſa, crebrius repetentem, cum euphoria, perceperint. His utique ſana praxis jubet hunc

fluxum

fluxum conſervare, ſegniorem animare, revocare ceſſantem. Secus qui fecerint, ſuisque tum venæ ſectionibus, tum medicamentis, plethoram aut cachochymiam ſolvere, debellareque ſe poſſe arbitrentur, ſcioli ſunt, naturæque non miniſtri, ſed adverſarii; ut evidentiſſime demonſtravit *Ill. Præſes in Comm. ad* *§. 741. & 779.*

VI.

Quid ſi fœminæ gravidæ, aut lactanti, hæmorrhois fluat?

Evacuationes menſtruas, ut gravidæ, lactantesque, paſſim non habent, utque easdem, ſi habeant, illæ cum metu abortus, hæ cum lactis imminutione, aut jactura, patiuntur; ita haud infrequenter utrisque, citra ullum aut ſanitatis, aut functionis detrimentum, hæ evacuationes contingunt. Nulla pro-

inde hic regula generalis. Prudens Medicus, omnem occasionem, quæ menses provocare possit, demens, menses utrisque est permissurus, dum omnia signa eorum necessitatem, adeoque præstantiam, evincunt; prohibiturus, si contra. Ipsissima hæc regula, quid in harum hæmorrhoidibus agendum sit, definit. Optimos practicos evolventi, veritas horum comprobabitur.

VII.

An hæmorrhoides non perniciosæ, quæ cum Catameniis alternent; ita ut altero 14. die menses, altero hæmorrhoides, fluant? Exemplum Sennertus habet Tom. IV. pag. 473. idem plures videre Practici, vel & has una cum illis.

Ut non impedimus catamenia, quæ quovis 14. die redeunt; ut etiam non prohibemus eadem, si omni quidem mense

menſe exacto, aſt duplo copioſiora, redeunt, dum junctam ſibi habeant illibatam conſtantemque ſanitatem ; ut denique aut nimium, aut frequentiorem, quam valetudinis ratio permittit, menſtruum fluorem, prudenti opera imminuimus, ducereque ad juſtum moderamen annitimur: ita ſecundum easdem regulas de alternante, aut ſimul contingente, cum catameniis fluore menſtruo, judicaremus. Nec aliter *Sennertus* rem conſideraſſe videtur.

VIII.

Quid faciendum ſi fœminæ juvenculæ menſtrui loco flueret hæmorrhois ? Aut Menſtruis ætate debita pro more ceſſantibus hæmorrhoides ſuccederent ?

Fluor hæmorrhoidalis loco menſtrui in ejusmodi fœmina juniore, ſi maritata eſſet, præjudicium fœcunditati inferre poſſet. Quamvis enim proliferas matres

noſcamus, quibus nulli unquam menſes, nulla fere unquam fluxerint lochia; quia tamen fœminæ magis ſecundum naturam eſt menſes, quam hæmorrhoidas habere, & exempla ſine menſibus fœcundarum rariſſima ſunt, ſi nunc hæc ſterilis, & ſpem tamen perennandæ proſapiæ in ſe fere unica collocatam haberet, theoretice hic concluderemus ſiccandam hæmorrhoidem eſſe, uterumque reſerandum: ſed practice hoc opus, hic labor foret. Quæcumque enim Emmenagoga & Ariſtolochica in arte vocantur, æque hæmorrhoidalem pellunt, quam uterinum cruorem. Adplicati, utero ad Catamenia ciëenda cujuscunque generis vapores, crurumque adhibita balnea, hæmorrhoidas æque provocant: miſſus denique vel ex pede, vel ex brachio, ſanguis, ex æquo utris-

que

que prodeſt aut nocet. Attamen tentari poſſet, num ſecta brachii vena, adſtringentibusque ad hæmorrhoidas admotis, ſiſti demum hunc fluxum contingeret, ac deinceps cura in uterum verſa menſes provocaret.

Et forte uſui eſſe exemplum poſſet, quod invenitur in *Eſſays and. obſerv. phyſ. and. liter. tom. 2. pag. 403. &c.* de menſtruis, medio in fluore a frigore ſuppreſſis, quæ demum revocabantur, quando, poſt Balneum vaporis, decem diebus adhibitum, poſtque purgans aloëticum, Arteria cruralis idonea ligatura comprimebatur, pudendis interim aquæ tepidæ vapori expoſitis.

2. Menſibus autem debita ætate jam ceſſantibus, ſi hæmorrhois ſuccedat, neceſſitatem hæc indicat evacuationis, ſive plethoræ univerſæ, ſive ſaltem ute-

 rinæ,

rinæ, & ultra nihil. Nam ſi v. g. ceſſante menſtruo hæmorrhagias narium natura produceret, indicaret neceſſitatem Phlebotomiæ faciendæ, iterandæque; haud narium hæmorrhagiæ promotionem. Eſt enim hæmorrhagia hæc, ſi criticas exceperis, infidum vel ideo auxilium, quod ſæpe aut parcius, aut copioſius, profundat ſanguinem: quapropter Practici tunc ſolent venam tundere, ut tutius omne ſuperfluum tollant. Cum nunc hæmorrhoides idem habeant, pejusque periculum, quam narium hæmorrhagia, omnis ratio militat pro auferenda hac ſcaturigine, & aliis viis natura ſublevanda.

Eſt porro reſponſio utraque hæc, ad duplicem quæſtionem data, ita intelligenda, ut ſi utrisque his fœminis adeſſet Atra bilis in ſyſtemate abdominali

nali collecta, hæmorrhoidalem fluxum utrisque fovere, ex *Thes. V. cap. V.* necessario deberem, si non ad fœcunditatem in priore, sed ad salutem ambarum medicina peteretur.

Urgebit fortassis quisquam hæmorrhoidis præ aliis evacuationibus, in defectu mensium, præstantiam, ex *text. 522. Coacarum*, ubi *Hippocrates* „ salutare est, „ inquit, muliebria non cohiberi: nam „ inde veniunt Epilepsiæ, quibusdam „ etiam longa profluvia ventris, ut ar„ bitror: nonnullis etiam hæmorrhoi„ des". Imo ipse *Duretus* videtur hic hæmorrhoidas ex hoc capite summis extollere laudibus.

Resp. 1. Ex toto contextu sententiæ *Coacæ* videri hæmorrhoidas potius in hoc casu vituperandas quam laudandas esse; quia Auctor ideo malum esse docet

docet catamenia cohiberi, quod ex eo Epilepsiæ, Diarrhææ, & Hæmorrhoides, nascantur. Ergo hæ sunt inter pravos cohibiti menstrui effectus recensendæ. In *Batavis* puerperis observare aliquoties contigit diarrhæam pro lochiis: perniciosa hæc in genere credita, tamen plures in vita servat, si vires bene conservantur. Est revulsio hæc materiæ ab utero, inque intestina derivatio, bona respectu interitus alioqui ex suppressione oriundi; at vero ideo hanc puerperarum diarrhæam non laudamus, ut salubrem evacuationem, sed consideramus ut minus malum, quo quidem mors sæpius præcaveatur, sed nonnunquam tamen acceleretur.

Huc referri potest textus *coac.* 333. quem *cap.* 3. *n.* 6. jam recensui: quo patet hæmorrhagias quandoque supprimi,

&

& Diarrhæam, Dyſenteriamve oriri, imo hanc nonnunquam iterum excipi ab hæmorrhagia.

Hinc cum *Hippocrate* pronuntiamus malum eſſe cohiberi muliebria (vel etiam lochia) quia inde Epilepſiæ, longæ diarrhææ, & hæmorrhoides.

Verum concedamus in hoc textu laudari hæmorrhoidas, ut ſuppreſſorum menſium defectui, ac periculo ſubvenientes, an ſolarum harum id privilegium eſt? Minime.

Hinc 2. dico *Hippocratem* in menſium defectu laudare omnem quacumque demum via factam vacuationem. *Aph. 5-33.* diſerte ait „ Mulieri menſtruis deficien„ bus e naribus ſanguinem fluere, bo„ num". quomodo bonum? quia majus malum præcavet; ſed in ſe malum ſemper, quia contra naturæ ordinem. An

nunc

nunc hinc concludam præſtantiam hæmorrhagiæ narium, præ omnibus aliis? Male concluderem; ſed cum eodem ſaltem jure, quo alii in hoc caſu prærogativas hæmorrhoidas faciunt.

Recte igitur in hunc Aphoriſmum *Galenus* „cum multa ſint loca, inquit, „per quæ vacuari queat, aliis quidem „omnibus ſua quædam major, minor- „que, ineſt læſio, ſola vero per nares „evacuatio innoxia, quam nunc laudat „*Hippocrates*. Non tamen ſi qua alia com- „periatur citra noxam evacuatio, pro- „pterea falſus eſt Aphoriſmus. Non „enim quod ſola per nares vacuatio de- „ficientibus bona ſit, edixit, ſed ipſam „ſimpliciter commendavit, non addito, „quod ſola ſit. Quod ſi quis eam, quæ „per ſedem ſit, vacuationem ita affec- „tis mulieribus utilem eſſe proferat, non „Apho-

„ Aphorismo reluctatur. Nonnunquam „ enim *Hippocrates* unico velut exempli „ gratia proposito, de similibus omnibus „ pronuntiare videtur.

Ex omnibus his liquet suppressis catameniis dari loca periculosa, ex quibus suppressus profluat sanguis; ut v. g. pulmo est: dari alia loca innoxia, ut sunt nares, hæmorrhoides, &c. quo eodem modo hic innocuas pronuntiaremns venæ sectiones.

Quare laudandus optimus *Duretus*, dum, postquam in explicando textu mox laudato *Coacarum* forte quid plus, quam par erat, hæmorrhoidibus videretur tribuisse, sic demum concludit: „ Estque „ hæc Dianoea Magistri, ut doceat men„ struales, quibus menstrua non respon„ dent, non aliter vindicari posse ab il„ lis symptomatis, atque periculis, quæ infert

„ infert eorum ſuppreſſio, quam per hæ-
„ morrhagiam, varices, & hæmor-
„ rhoidas: quanvis illa perfugia mulie-
„ ribus non ſint naturaliter inſtituta, nec
„ conſueta, ob eamque cauſam ſuſpecta.

IX.

Si homo nunc ægrotans, qui vel nunquam eſt expertus hunc fluxum, vel easdem ſive caſu ſive opera naturæ, olim quidem, ſed multis ab annis neutiquam, paſſus eſt; ſi, inquam ille, in præſenti morbo ſuo, Medico renunciet ſe jam tumorem, pruritum, teneſmum, materiæ albeſcentis tenacisque percipere fluorem: an hinc Medicus redditur certior de conatu naturæ per hanc viam indicato, eique obſecundare debet?

Cum debita diſtinctione reſpondeo 1. examinandum eſſe an morbus, qui nunc adeſt, revera talis ſit, quem hoc vacuationis genus aptius, certiusque, ſanet,

ſanet, quam quodvis aliud; ut v. g. eſt vena portarum atra bile infarcta.

2. Si acutus ſit præſens morbus, expendo mecum, an tempus ſit aptum, quo evacuatio hæc proſit; maxime ſi illam debeam ut criticam conſiderare? Novi enim quod, ſi die non bono, natura videretur aut alvo, aut ſudore, aut alia quacumque via, criſin moliri, eam adjuvare haud liceret.

3. Novi quoties id contigerit, ut inchoans Recti inteſtini prolapſus ſpeciem hæmorrhoïdis, intra compreſſam ani ſphincterem eminens, præ ſe ferat: ſcio quoties uvæ, mariſci, condylomata, criſtæ, fungi, & id genus alia, naſci incipiant, quæ hæmorrhoidas mentiantur incautis: cognoſco demum horum accretorum corporum pondere, irritatione; quin & relaxati, complicatique

ſtini, rugis; materiem albam ac tenacem, quæ cum futuro hæmorrhoidum fluore nihil commune habeat, exprimi ac profundi.

Ergo examino naturam morbi, morbi tempus, coctionis ſigna, & ipſum præprimis locum affectum. His omnibus rite cognitis regulas practicas exacte adplico, juſtaque earundem adplicatione facta, annuo, abnuo.

X.

An infantes ſoleant Hæmorrhoidibus laborare? Ita nobis Vetulæ Cuſtodes jurant, matresque matronæ: facto vero accuratiore examine conſtat, tenello in corpuſculo finem Recti laxari ſæpius, ejusque relaxati plicam referre tumorem, quem falſo hæmorrhoida adpellitent: vel etiam tumorem hunc & preſſum, & ani ſtrictura veluti ſuffocatum,

catum, ſpeciem gerere corpuſculi profunde rubri, aut lividi; quod hæmorrhoidis appellatione perperam inſigniatur. Inexperta manu data infantibus enemata; peſſimus, isque frequens tamen, mos, ſuppoſitoriis, ex calidiore ſemine ſaccharo involuto, eosdem aſſiduo torquendi; ani tumores, excoriationes, imo ſanguinis fluxum excitare quidem poſſunt, at vero ideo hæmorrhoides aut non ſunt, aut ſi ſint, ut per infortunium natæ, curandæ ſunt. Poſſe autem contingere, ut infanti fluxus hæmorrhoidalis, ſponte natura, naſcatur, inficias haud ivero, quemadmodum *Etmuller Tom. 2. part. 1. pag. 143.* in pueris hæmorrhoidas obſervatas eſſe, non ſua, ſed *N. C. ann. 4. pag. 299.* autoritate refert; haud, inquam, id nego, modo mihi concedatur haud minus id in natura

 mon-

monſtrum eſſe, quam ſi recens natæ puellæ menſes fluant, cujus rei quoque exempla enarrantur.

Sane *Hippocrates* in *Coacis* jam dixerat hæmorrhoidas ante pubertatem non obſervari, neque in *Aphoriſmis* eas inter pueriles morbos unquam recenſuerat: unde egregie *Duretus* pag. 417. in *Coac.* „Quia in pueris, inquit, nulla eſt caco„chymia melancholica, per hæmorrhoi„das expurganda, nec ulla Plethora ve„narum, quæ adjacent lumbis, per hæ„morrhoidas evacuanda: Quæ duæ „omnino ſunt cauſæ cur hæmorrhoides „non ſint in pueris; quoniam aliunde „cieri non poſſunt: nec vero pueriles „morbi ejusmodi ſunt, ut ἀπόςαςιν eo „moveant.

Equidem haud diffiteor infantili in corpore V. S. nonnunquam requiri, & in

in acutis eorum morbis, in dentitione difficili, &c. ſummo cum emolumento ſubinde fieri; verum hic humorum potius dicas rarefactionem ab acrimonia adeſſe, quam nimiam cruoris copiam: neque naturales evacuationes ſanguinis ante manifeſta quædam pubertatis indicia expectamus: imo ſi contingat, ut forte humores ſeu copia, ſeu rarefactione nimii, intra arctiora vaſorum ſpatia paulo ante pubertatem vix contineri queant, conſuetiſſima iis ſit hæmorrhagia narium, & nullatenus hæmorrhois. Unde neceſſario conſequitur id, ut licet de proſapia genitus ſit infans, cui ab ævo immemorabili hæmorrhois familiaris, tamen tempus pubertatis requiratur, antequam vere adpareat.

XI.

Cur hæmorrhoides aliis, quam aliis nationibus frequentiores? I.

1. A natura ſpiſſioris ſanguinis, quem calidior Atmoſphæra, fluidum vitalis liquidi continuo diſſipans, generare ſolet.

2. Ab incraſſante Diæta. Lege enim hydroſtatica & hygraulica, ita noſtris cum humoribus eſt comparatum, ut partes ſolidiores, ſubtilioresque, ſurſum; craſſiores vero, fungoſiores, ramoſiores, ferantur deorſum. Quam ob cauſam craſſorum humorum fit major verſus infernas corporis plagas determinatio, accumulatio.

3. Sed eſt tertia ratio, fere reliquis omnibus prævalens, prava nimirum medentium conſuetudo, qua quinquageſies fortaſſe, & ultra, hunc fluxum promovere ſatagant, ubi vix ſemel eas natura indicaviſſet. Vide prænob. & Doctiſſ. *Hentſchel* Theſ. de Hæmorrhoid. n. XII.

XII.

XII.

An igitur dolor, ac tensio, pulsatioque, in lumbis, dorso, collo, non indicio naturæ ad hæmorrhoidas nisum? Nonne ipse dixit Hipp. Coac. 307. τὰ ἐν ὀσφύϊ ἀλγήματα, αἱμοῤῥοϊκά? *Nonne Coac. 312. dixit* Ἐν ὀσφύϊ ἐπωδύνῳ καρδιαλγικὰ προσελθόντα σημεῖα αἱμοῤῥοώδεα, ἢ καὶ προγεγενημένα? *Et Prorrh. 1. text. 130.* Ὀσφύϊ ἐπωδύνῳ καρδιαλγικὰ προσιόντα σημεῖα αἱμορραγώδεα· οἶμαι δὲ καὶ προγεγενημενον σημεῖον.

1. Si quis omnes numerosos textus *Coacarum* ordine legat, is videbit hos dolores, tensiones, posterioris corporis, nunc hæmorrhoidas designare, nunc menses, nunc alvi profluvia, nunc deliria, nunc convulsiones, & sic porro. Adeo ut hæmorrhoidas hinc nemo jure concludat, nisi peculiaria earum signa simul adsint.

2.

2. Plurimi chronici morbi, Nephritides, Arthritides, Rheumatiſmi, has partes corporis poſticas centies dolore ac tenſione afficiunt, ſine ulla indicata hæmorrhoide.

3. *Hæmorrhoidum*, *Hæmorrhoicorum*, *Hæmorrhoorum*, appellatio tam raro evacuationem ſanguinis per ani venas ſignificat, ut unus interpretum vulgari ſignificatione hodierna hæmorrhoidas intelligat, alius quamcunque ſanguinis evacuationem ab *Hippocrate* deſignatam putet. Et quod magis mirere, horum ſinguli adeo in interpretando Autore ſuo ſunt incerti, atque inconſtantes, ut nunc idem verbum in generali ſignificatione uno in loco, in alio potius ad hæmorrhoidas peculiariter, referant: idque ita, ut ex contextu toto rationem ignores, cur hic potius generali, quam peculiari

culiari ſignificatione, id interpretentur. Convincetur hujus, quod dico, qui *Text. Coac.* 307. 312. 333. græce legens, interpretationem quæſiverit apud *Duretum*, *Foeſium*, *Charterium &c.* Idem verum eſt de textu *prorrhet.* ubi *Foeſius* hæmorrhoidas, *Charterius* eruptionem quanvis ſanguinis intelligit, licet *Galenus* hunc textum magis de hæmorrhoidibus expoſuerit. *Proſper Marianus text.* 312. explicans, ita omnem omnino hæmorrhagiam intelligit, ut hæmorrhoidum ne meminerit quidem. *Hollerius* & *Jacotius*, quanvis utrique etiam præter alias evacuationes de hæmorrhoidibus hic agi cenſeant, tamen textum hunc ex græco vertentes, *ſanguinis fluxionem* in genere poſuerunt.

